

ОДГОВОРНОСТ ПРОДАВЦА ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ НЕДОСТАТКЕ СТВАРИ

Апстракт

Предмет овог рада јесте правни режим одговорности продавца за материјалне недоследности ствари. Основна обавеза продавца је да купцу преда ствар која по квалитету одговара ономе што је договорено, а када се стране уговорнице не одреде према том питању онда се на основу диспозитивних норми Грађанског законика одређује да ли она има материјалне недоследности или не. За оцену тог питања је, за бројне ствари/производе који се продају на руском тржишту, потребно прибавити и одговарајуће уверење о квалитету, јер се то захтева посебним, императивним прописима. С тим у вези, у раду се указује на нужност спровођења одговарајуће процедуре провере квалитета робе и придобијања ГОСТ сертификата, који представља прописани али и уобичајени доказ о стању робе, односно који потврђује да су њена својства у складу са националним стандардима. Ако се испостави да ствар/роба има материјалне недоследности онда продавац за то одговара купцу, под условима предвиђеним законом. Имајући у виду да је Руска Федерација потписник Бечке конвенције о уговорима о међународној продаји робе, за уговоре у њеном режиму важе посебна правила за одговорност продавца за материјалне недоследности, која су прописана том конвенцијом.

Кључне речи: Русија, уговор о продаји робе, материјални недостатак, одговорност продавца, ГОСТ сертификат, правна средства купца.

1. УВОД

Из обавезе продавца да преда ствар произилази и његова дужност да гарантује купцу за њена физичка својства, односно да ствар нема материјалних недостатака.¹ Продавац извршава обавезу предаје само када предмет уговора по врсти, количини и квалитету одговара ономе што је договорено.

Утврдити квалитет ствари није тако једноставно зато што не постоји универзални критеријум који је једнако примењив за све ствари већ то, по правилу, зависи од њених својстава. Квалитет се, на пример, у једном случају процењује с обзиром на тежину предмета уговора, у другом је битна чврстина или отпорност, негде су то хемијска, односно техничка својства, понекад је битан спољни изглед, чак и специјални захтеви купца. Често се, код уговора о продаји у привреди, поставља и захтев да је ствар погодна за даљи промет.²

* Научни сарадник, Институт за упоредно право у Београду.

1 У овом раду се разматра само уговор о продаји покретних ствари, односно робе, не и других ствари нити права која могу бити предмет уговора о продаји.

2 Видети: В. Капор, „Купопродаја“, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, Службени лист СФРЈ, Београд 1978, 829.

Основни извор права за питање квалитета продате ствари у упоредном, те тако и у руском праву, јесте аутономија воље уговорних страна. У случају када се уговором предвиди да ствар има одређена својства тада ће само то бити меродавно, макар та ствар и немала својства која су за њу уобичајена. Захтеви квалитета се у уговору најчешће одређују описно³, или позивањем на класу робе ако је продавац, односно произвођач класира по квалитету, позивањем на прописани стандард, на узорак, модел и друго.

У пракси, међутим, није редак случај да се стране уговорнице не одреде према том питању, али то не значи да се уговор због тога не може извршити јер сва права, у циљу одржања што већег броја уговора на снази, прописују диспозитивна правила која допуњују вољу страна уговорница и на основу којих се утврђује да ли је продавац предао ствар која нема материјалних недостатака. У руском праву, та правила садржана су у оквиру одредаба о уговору о продаји, које су систематизоване у Делу II Грађанског законика Руске Федерације (даље ГЗ).⁴

2. КАДА СЕ СМАТРА ДА СТВАР ПО КВАЛИТЕТУ ОДГОВАРА УГОВОРУ

Уговор о продаји и у руском праву представља основни извор права за оцену да ли је продавац испунио обавезу да преда ствар одговарајућег квалитета. Изричито је то прописано у ставу 1. члана 469. ГЗ-а, али ако уговор нема одредаба о том питању онда ће се оно решити на основу диспозитивних правила која су садржана у ставовима 2–4. истог члана.

Прво такво правило јесте да продавац мора купцу предати ствар која је погодна за сврху за коју се она уобичајено користи (прва реченица ст. 2. члана 469. Грађанског законика). Наведени критеријум је постављен као објективни захтев, па ако купац намерава да продату ствар користи за неку посебну сврху онда то нема правни значај на одговорност продавца за материјалне недостатке, сем ако је о томе обавестио продавца на одговарајући начин. Закон изричито наводи да продавца обавезују само обавештења која му је купац саопштио „током закључења уговора“, како се наводи у другој реченици става 2. члана 469. ГЗ-а, што би требало разумети као период који почиње преговорима а окончава се пуноважним закључењем уговора. Продавац, који на неки други начин сазна за посебну сврху због које купац од њега купује ствар није везан тим сазнањем, односно он тада има обавезу да купцу преда ствар погодну за сврху за коју се и иначе

3 Најчешће се описивање врши навођењем својстава која су одлучна за одређену врсту робе, као што је, на пример, калорична вредност код угља, специфична тежина код пшенице, састав код тканина и друго.

4 Грађански законик Руске Федерације (Гражданский кодекс Российской Федерации), Књига II, од 26. јануара 1995. године, № 14-ФЗ. Законик је у међувремену мењан и допуњаван више пута, последњи пут законима од 23. маја 2016 г., № 146-ФЗ – *Собрание законодательства Российской Федерации*, 2016 г., № 22, ст. 3094 и Законом од 28. марта 2017, №. 49-ФЗ.

користи. У том случају, критеријум квалитета је субјективан, с обзиром на то да се оцена да ли ствар одговара уговору формира на основу субјективних захтева и очекивања конкретног купца.

Некада се уговор о продаји закључује према узорку, односно моделу и у том случају, продавац је одговоран ако предмет уговора нема својства као показани узорак или модел (ст. 3. чл. 469. Грађанског законика).

У случају да се предмет продаје односи на ствари за које је законом или другим прописом одређен захтев (стандард) квалитета, онда је продавац дужан да преда ствар која испуњава те захтеве (чл. 469. ст. 4. Грађанског законика). Наведено правило, које се односи, на пример, на прехранбене намирнице, кућну хемију, техничку робу, јесте императивне природе и обавезује све продавце који се баве трговинском делатношћу и стављају у промет такве ствари. Правило, међутим, иако је ограничено на професионалне трговце, нема сумње у то да обавезује и продавце који нису трговци, ако јесте пропис који одређује посебне захтеве квалитета за одређене ствари императивне природе.

Напред наведена правила јесу у функцији заштите купаца, јер обезбеђују да ће им бити предата ствар најмање просечног (уобичајеног) квалитета. Могуће је, међутим, да се продавац и купац договоре да ствар буде лошијег квалитета од уобичајеног, те и да уговором искључе одговорност продавца за њене материјалне недостатке. Поменути договори су допуштени захваљујући начелу слободе уговарања. Уговорне одредбе којима се то чини се често срећу у пракси, нарочито у трговачким продајама, где се у те сврхе користе и посебни изрази, који су временом добили одређена значења, на пример „таква – каква“ (*tale-qualе*), „виђено – одобрено“ и слично и представљају договор да купац купује робу у виђеном стању те да се продавац ослобађа од одговорности за њене физичке недостатке који би се евентуално касније уочили⁵.

Начело слободе уговарања, такође, омогућава странама уговорницама да предвиде и строже услове одговорности продавца. Тако продавац купцу може гарантовани да ће продата ствар задржати одређена својства током одређеног периода, који је дужи од законом прописаног трајања одговорности продавца за материјалне недостатке⁶.

У руском праву се као материјални недостатак третира и случај када продавац не испоручи робу у одговарајућем паковању. Овај основ његове одговорности изричито је предвиђен чланом 482. став 2. ГЗ-а, који се примењује када продавац не упакује робу у складу са уговореним или

5 Видети: Марија Драшкић, Маја Станивуковић, *Уговорно право међународне прівине*, Службени лист СЦГ, Београд 2005, 326–332; Добросав Митровић, *Клаузуле неогворности у међународној прівачкој куйопродаји*, Институт за упоредно право, Београд 1966, 65–66.

6 Питање уговорене гаранције за квалитет уређују чл. 470–471. Грађанског законика. Правило је да продавац који је дао уговорну гаранцију за квалитет гарантује да она има уговорена својства у моменту предаје или да ће та својства стећи у неком разумном (накнадном) периоду, те да ће та својства задржати за време трајања гаранције. Правило је, такође, да уговорна гаранција обухвата и саставне делове ствари, сем ако је уговором то питање уређено на неки други начин.

уобичајеним условима⁷, нити отклони недостатак у вези са амбалажом на захтев купца. Исто важи и када је посебним законом или другим прописом императивном нормом одређен начин паковања за неку робу (члан 481. ст. 3. ГЗ-а), а продавац у том погледу направи пропуст.

3. УСЛОВИ ОДГОВОРНОСТИ ПРОДАВЦА

Чињеница да је продавац предао купцу ствар која има материјалне недостатке није, сама по себи, довољна да би он за то и одговарао. Неопходно је да, поред тога, буду испуњени и други законом предвиђени услови. Пре свега, продавац не одговара за сваки недостатак, већ само за онај који је постојао пре него што је ствар предата купцу. Поред тога, продавац одговара и за недостатак који је настао након предаје, али само под условом да га је изазвао недостатак који је постојао пре тог момента. Законом је изричито предвиђено у члану 476. ст. 1. ГЗ-а да је на купцу терет доказивања тих околности, јер се претпоставља да је продавац предао исправну ствар.⁸ Сходно члану 475. ст. 1. ГЗ-а, ако је продавац изричито упознао купца са чињеницом да роба има мана, онда он не одговара за њене недостатке ако купац, свестан тога, пристане да закључи уговор.⁹

Продавчева одговорност за материјалне недостатке је пооштрена ако је он уговором гарантовао да ће ствар током гарантног рока задржати одређена својства и служити својој сврси (уговорна гаранција). У том случају, продавац је дужан да, у складу са датом гаранцијом, отклони материјални недостатак независно од тога да ли је недостатак постојао пре предаје ствари, или се појавио накнадно. Једино ако недостатак јесте последица више силе, или га је узроковало треће лице, као и ако је настао услед тога што купац није користио ствар у складу са њеном сврхом или ју је неадекватно чувао, продавац може да се ослободи од одговорности за недостатке. Продавац, ипак, да би то постигао, мора претходно да докаже да је наступила нека од наведених околности (чл. 476. ст. 2. Грађанског законика).¹⁰

Продавац, поред тога, према члану 476. ст. 3. ГЗ-а одговора само за оне недостатке који се појаве у одређеном временском периоду, по правилу прописаном законом или уговорном гаранцијом. Временско ограничење одговорности продавца у том случају јесте неопходно и не би било праведно од њега захтевати да отклони недостатак који би се појавио у неком

7 Чланом 481. ст. 2. ГЗ-а прописана је ова обавеза продавца, при чему се као уобичајена сматра она амбалажа која обезбеђује сигурност производа (нпр. од оштећења, загађења) и која је погодна за безбедан транспорт и чување производа.

8 Ово правило не важи у потрошачким продајама, које су посебно уређене Законом о заштити потрошача (№ 2300-1 од 7. фебруара 1992).

9 У овом случају не треба узети да је на продавцу терет доказивања чињенице да је упознао купца са манама робе, па је за њега најбоље да то обавештење, које и по самом закону мора бити изричито, упуту у писменој или некој другој форми подобној да остави ваљан траг тј. доказ да је то стварно и учинио.

10 Оправдано, у овом случају, терет доказивања лежи на продавцу, јер се он позива на поменуте околности и на основу њих извлачи право да се ослободи од обавезе коју је преузео уговорном гаранцијом.

неизвесном будућем периоду по реализацији уговора, јер би му то могло нанети неоправдану па и ненадокнадиву штету. Зато је потребно да продавац зна да постоји тренутак у времену када може да буде сигуран да је трансакција успешно окончана.

Питање рокова трајања одговорности продавца за материјалне недостатке уређујено је чланом 477. ГЗ-а¹¹ и на ниво општег поставља правило да продавац одговара у „разумном року“¹² након што је ствар предата купцу, али не дуже од две године од тада (ст. 2 поменутог члана). Одредба је императивна у том смислу да се уговором не може одредити рок у краћем трајању, али зато нема законске сметње да се уговором продужи рок. То значи да је наведени рок законски минимум и да стране немају право да предвиде његово краће трајање, односно свака таква уговорна одредба би била без правног дејства и купац увек може своја права по основу одговорности продавца за недостатке да остварује у роковима предвиђеним законом.

4. ПРИГОВОР КУПЦА

Како би одржао своја права по основу одговорности продавца за материјалне недостатке продате ствари, купац је дужан да продавца о томе обавести, јер продавац не мора, а најчешће он и не може да зна да ствар коју је продао има недостатке. Према члану 483. ГЗ-а обавештење, то јест приговор, купац је дужан да саопшти продавцу у разумном року од момента када је, према врсти и ознакама робе, недостатак морао бити откривен. С обзиром на наведено, купац не може пасивно да се држи у уговорном односу и не предузима потребне активности у вези са провером стања купљене робе, јер у том случају ризикује да изгуби правну заштиту по основу одговорности продавца за материјалне недостатке, што не само да је сагласно начелу савесности и поштења, већ је и у интересу правне сигурности, јер свако одлагање стављања приговора може да отежа или да осујети доказ о стању робе и да погорша продавчев ионако тежак положај у коме се налази због неуредног испуњења уговора. Продавац који је брзо обавештен о тој околности може своје будуће активности према томе да усклади, а то је за њега значајно, јер на тај начин може да спречи настанак штете коју би трпео због отклањања недостатака, или да предузме мере да она буде што мања.

Закон не прави разлику између видљивих и скривених недостатака, односно нису прописани посебни рокови за одговорност продавца, нити за приговор купца с обзиром на ту чињеницу. У пракси ипак та разлика постоји и има правни значај због правила да продавац одговара за недостатке који се појаве у разумном року од предаје ствари. За видљиве недостатке (који се могу уочити уобичајеним прегледом ствари) разумни рок обухвата, по правилу, кратак период након предаје¹³, док је за скривене не-

11 То питање је за потрошачке продаје посебно решено чл. 19. Закона о заштити потрошача.

12 Такав рок није унапред фиксиран, већ се одређује од случаја до случаја, с обзиром на релевантне околности.

13 Купац је, по правилу, дужан да прегледа ствар одмах по предаји управо да би установио има ли она видљиве материјалне недостатке. Ако пропусти да то учини онда

достатке релевантан објективни рок од две године, али и субјективни рок који почиње да тече од момента када је недостатак открио, или га је морао открити с обзиром на врсту и ознаку робе, зато што је купац у сваком случају дужан да у разумном року (од када је уочио скривени недостатак, под условом да се он појавио у року од две године од момента предаје ствари) о недостатку ствари обавести продавца.

У случају да купац без основаног разлога не приговори на стање робе или амбалаже у наведеном року онда ризикује да изгуби право на правна средства. Продавац наиме, у том случају, има право да у целини или делимично одбије његове захтеве (ст. 2. чл. 483. Грађанског законика). Продавац, међутим, то може само да учини под условом да докаже да је због поменутог пропуста купца постало немогуће удовољити његовим захтевима, или је то постало значајно теже него што би било да је купац благовремено приговорио. Наведени услов, то јест ограничење за продавца није уобичајено у упоредном праву и оно отежава његов положај, јер у пракси није лако доказати те околности.

У приговору којим продавцу указује да роба има недостатке, купац мора тачно и прецизно да означи о каквим је недостацима реч¹⁴, као и да продавцу достави довољно података како би продавац био сигуран да је у питању његова роба. Купац ипак не мора наводити све недостатке, посебно не оне које је продавац већ открио и о којима је обавестио купца. По правилу, купац није дужан да у приговор уврсти ни обавештење о правном средству које има намеру да користи.¹⁵ Стављање приговора намеће купцу, већ само по себи, једну нову обавезу а то је да ствар чува све до његовог коначног решења, па ако приговор буде усвојен онда ће то чување бити о трошку продавца, док неоправдани приговор те трошкове пребацује на терет купца.

Форма приговора на материјалне недостатке ствари није законом предвиђена, али је за купца најбоље да то учини у писаној или некој другој форми (нпр. електронској) која је подобна да остави ваљани траг, односно, која представља доказ да је приговор уложен.

5. УТВРЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА

У руском праву се питању провере квалитета продате ствари посвећује посебна пажња и оно је детаљно уређено чланом 474. Грађанског законика. Поред тога, постоји читав низ прописа који изричито и на обавезујући начин прописују захтеве квалитета за различите врсте роба.

ризиком да изгуби право на правна средства против продавца, управо на основу правила да продавац одговара за материјалне недостатке у разумном року од дана предаје предмета уговора.

- 14 Општи приговори, као на пример: „роба је лошег квалитета“, „машине се морају поправити“, „није онако како смо очекивали“, итд. нису довољно одређени да би се узимали у обзир.
- 15 Сасвим је могуће, међутим, да саме стране у свом уговору предвиде одредбу којом ће се купац обавезати да у евентуалном приговору на несаобразност робе у погледу квалитета истакне и захтеве које намерава да постави с тим у вези, као и да самим уговором предвиде дужи рок у коме се овај приговор има ставити.

Поступак провере квалитета спроводи се у складу са законом, или процедуром спроведеном у складу са законом ако је за робу која је предмет продаје предвиђена обавезна контрола квалитета. Ако то није случај онда се квалитет робе проверава у складу са уобичајеним поступак контроле за одређену робу. Провера квалитета врши се различитим методама, што зависи од врсте робе и њене намене, на пример, тестирањем, вршењем одговарајућих анализа, мерењем и другим начинима. Пропис који налаже обавезну контролу робе често намеће продавцу ту дужност јер се од њега, по правилу, тражи да обезбеди одговарајуће уверење којим доказује да је поступак контроле спроведен, као и резултат тог поступка. Осим продавца, контролу робе може вршити и купац, а могуће је да продавац и купац то заједно ураде.

Руско право је у односу на то питање специфично по томе што се за велики број роба захтева обавезно уверење о контроли којим се потврђује да роба испуњава предвиђене техничке о друге стандарде, ако такви стандарди постоје. У том смислу се од продавца, по правилу, захтева да обезбеди ГОСТ уверење или декларацију, што представља званични документ којим се потврђује квалитет робе, то јест да роба испуњава прописане захтеве/ стандарде квалитета.¹⁶ На основу тога се доказује да роба нема материјалних недостатака. Некада се то уверење добија само на основу изјаве о квалитету робе коју је приложио подносилац захтева, а некада се поред тога прибавља и додатни доказ, то јест уверење о квалитету робе које издаје неко овлашћено тело, односно лабораторија за вршење контроле квалитета.

За бројне појединачне производе који се сврставају у неку од следећих група производа као што су храна и амбалажа; електронска роба; козметика; играчке; текстилни производи; електрична опрема; машинска и електромашинска опрема; индустријска опрема и машине; грађевински материјали; уљна и гасна индустрија захтева се ГОСТ уверење. Чињеница да одређена роба потпада у неку од наведених група није довољан доказ да је за њу нужно ГОСТ уверење; оно је неопходно само за робе из оних група које се налазе на обавезујућој листи производа.¹⁷

16 Стандард ГОСТ представља државне стандарде (*государственный стандарт*), које је усвојила Федерална агенција за техничко регулисање и метрологију у сарадњи са руским царинским комитетом 1992. године. Премда су државни стандарди били заступљени у разним формама још од 1925. године, тек након распада СССР-а добили су форму која је данас актуелна. Данас је то, заправо, регионални стандард, јер су државе региона, на основама руских стандарда, донеле своје државне стандарде (који су у великој мери заправо преузети руски стандарди), те се ГОСТ сертификати осим у Руској Федерацији траже и у другим државама које су у саставу Заједнице независних држава (Белорусији, Молдавији, Казахстану, Азербејџану, Јерменији, Киргистану, Узбекистану, Таџикистану, Грузији и Туркменистану). Стандарде ГОСТ данас развија и уређује Евро-азијски савет за стандардизацију, метрологију и сертификате, у складу са надлежношћу установљеном Повељом Заједнице независних држава.

17 Уверење о саобразности ГОСТ може се тражити за производе који се налази на листи Уредбе Владе РФ-а № 982, доступно на: https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Declaration%20of%20Conformity%20Replaces%20Certification%20for%20Many%20Products_Moscow_Russian%20Federation_3-22-2010.pdf.

Уверење ГОСТ може да прибави само произвођач или дистрибутер који је правно лице или предузетник, под условом да је у том својству регистрован на територији Руске Федерације.

Роба која није на обавезујућој листи не мора да има поменуто уверење. У пракси се оно редовно тражи и за ту робу, јер купци на руском тржишту очекују да ствари које им се нуде имају одговарајући сертификат о квалитету и то, по правилу, ГОСТ сертификат. Потребно је да ту околност имају у виду и да уваже и продавци, јер се таква роба боље продаје и за њу се може постићи виша цена.

Уверења ГОСТ издају искључиво институције које су за то акредитоване.

6. ПРАВНА СРЕДСТВА КУПЦА

У случају када роба има материјалних недостатака тада купац може против продавца да употреби различита правна средства.¹⁸ Пре свега, независно од значаја недостатка, купац има право да захтева да се уговорена цена снизи тако да буде сразмерна стварном стању робе, или да тражи од продавца да отклони недостатке оправком. Купац може и сâм да отклони недостатке, али ће продавац бити дужан да сноси трошкове које је с тим у вези имао купац (чл. 475. ст. 1. Грађанског законика).

Право да раскине уговор због материјалних недостатака робе купац има изузетно, само ако је недостатак тако значајан да задире у саму суштину уговора, односно ако купац због тога изгуби интерес за његовим извршењем. У ставу 2. члана 475. ГЗ-а, примера ради, наводе се следећи разлози који могу да активирају то право купца: ако је недостатак неотклоњив; ако је недостатак отклоњив али уз несразмерне трошкове или је за то потребно несразмерно много времена; ако се недостаци јављају периодично; ако се након отклањања недостатака појави нови недостатак и слично. Осим да раскине уговор, купац у том случају може од продавца да захтева и да му испоручи другу робу у замену за ону са недостацима.

Купчево право да бира између расположивих правних средстава није ограничено, осим у случају да је одређено правно средство неспојиво са природом саме робе, или је супротно суштини уговорне обавезе. На пример, не може се тражити замена за индивидуално одређену ствар која нема замену, и тако даље.

Некада се предмет продаје односи на испоруку више ствари које заједно чине једну целину (сет производа)¹⁹ и ако се у том случају догоди да

https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/New%20Regulations%20on%20Conformity%20and%20Labeling%20of%20New%20Products_Moscow_Russian%20Federation_27.09.2012.pdf, 1. фебруара 2017.

- 18 Купац може паралелно са правним средствима предвиђеним за уговор о продаји захтевати и накнаду штете (стварне штете и изгубљене добити), на коју има право само ако докаже да штета постоји и њену висину (видети чл. 393–406. Грађанског законика).
- 19 Одређење појма сета производа као предмета уговора о продаји, као и прецизирање садржине обавезе испоруке у том случају (продавац је дужан да испоручи одједном

један од производа из сета има недостатака, онда купац има сва права која и иначе има по основу одговорности продавца за материјалне недостатке, али само за производ из сета који има недостатке – не за цео сет.

7. ЗАКЉУЧАК

Правни режим уговорне одговорности продавца за материјалне недостатке за ствари/робу која је предмет уговора о продаји уређен је у складу са концептом карактеристичним за континентална права: закон обавезује продавца да гарантује купцу да је предао ствар без мана, док купац има право на посебна правна средства у случају када је та гаранција повређена. Упореди ли се решења руског права са онима у другим правима приметно је детаљније, па и строже уређено питање утврђивања околности да ли предмет продаје има материјалне недостатке. Закључује се то на основу чињенице да су за већину производа императивним прописима предвиђени стандарди квалитета, што се може објаснити утицајем социјалистичке планске економије на уговорно право, који је био у примени у совјетској Русији. Током тог периода који је трајао скоро седам деценија уговори су се закључивали у складу са државним економским плановима и њихова је основна сврха била да испуне те планове. Аутономија воље и слобода уговарања тада нису имали велики значај, већ су се уговори закључивали и имали садржину у складу са административним инструкцијама у том погледу, које су обухватале и стандарде квалитета за производе који су били предмет тих уговора.²⁰

Осим Грађанског законика, уговор о продаји робе у руском праву уређује и Бечка конвенција о уговорима о међународној продаји робе из 1980. године.²¹ Бечка конвенција, међутим, не предвиђа као обавезујући захтев да роба која је предмет продаје поседује уверење о квалитету (сем ако се стране уговорнице о томе изричито не договоре). Поставља се због тога питање како би требало поступити када се јавни прописи земље продавца и земље купца разликују у односу на то питање, а уговор је у режиму Бечке конвенције.

У досадашњој пракси у примени Бечке конвенције судови и арбитраже су, када су одлучивали о томе да ли је за квалитет робе релевантно јавно право земље продавца или земље купца, заступали супротстављене ставове. Одлуке које су доношене у корист купца образлагане су аргументом да је он, на основу чињенице да су у његовој земљи предвиђени императивни захтеви у погледу квалитета робе, очекивао од продавца да му испоручи

све производе који заједно чине сет производа, сем ако уговором није нешто друго поредвиђено) предмет је чл. 479. Грађанског законика.

- 20 Видети: S. Nystén-Naarala, E. Bogdanova, A. Kondakov, O. Makarova, „The Interplay of flexibility and Rigidity in Russian Business contracting: The Formal and Informal Framework in Contracting“, *Lapland Law Review*, 2/2015, 110–142.
- 21 Бечка конвенција је почела да се примењује у СССР-у 1. септембра 1991. године, а данас се примењује на територији Руске Федерације као сукцесору Совјетског Савеза.

робу која има прописана својства. Продавцу је, наводи се, то морало бити познато када је закључивао уговор.²²

С друге стране, у одлукама које су доношене у прилог продавца наводи се да се од њега не може очекивати да му буду позната правила јавног права земље купца, која се односе на стандарде квалитета и друге административне процедуре и обичаје у вези са трговином одређеном робом која, по правилу, уопште нису лако доступна. Купац се због тога не може ослонити на то да је продавац за њих знао, већ је на њему да продавац изричито упозна са таквим захтевима да би га они и обавезивали.²³

Имајући у виду тако неуједначену праксу у примени Бечке конвенције, стране које закључују уговор о међународној продаји робе требало би да се јасно и прецизно договоре о својствима која треба да има роба која је предмет уговора. Једино ако том питању посвете дужну пажњу могуће је да с тим у вези уговорне стране избегну евентуалне спорове и штете које би могле трпети ако се питање квалитета робе покаже спорним у примени.

*

Д-р Катарина Јовичић

научный сотрудник, Институт сравнительного права в Белграде

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ПРОДАВЦА ЗА МАТЕРИАЛЬНЫЕ НЕДОСТАТКИ ПРОДАННОЙ ВЕЩИ

Краткое содержание

Предметом настоящей статьи является обзор режима ответственности продавца за материальные недостатки проданной вещи. Основным обязательством продавца является предоставление покупателю вещи, которая по качеству соответствует тому, что согласовано сторонами, а если стороны не согласовали этот вопрос, тогда на основании диспозитивных норм Гражданского кодекса определяется, имеет ли вещь материальных недостатков или нет. Чтобы оценить этот вопрос, для ряда вещей/продуктов, продаваемых на российском рынке, необходимо получить соответствующий сертификат качества, так как это устанавливает специальные императивные правила. В связи с этим, статья указывает на необходимость проведения надлежащей процедуры проверки качества товаров и получения сертификата ГОСТ, который является предусмотренным, но также общим доказатель-

22 На пример, одлука другогостепеног суда (Landgericht) немачке покрајине Елванген (Ellwangen) од 21. августа 1995. г. (<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950821g2.html>); одлука суда у Ризхао (Кина) од 17. децембра 1999. г. (<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991217c1.html>); одлука Окружног суда САД-а у Луизијани од 17. маја 1999. г. <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990517u1.html>, 1. фебруара 2017.

23 На пример, одлука Врховног суда Немачке од 8. марта 1995. г. (доступно на: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g3.html>); одлука Апелационог суда Арнхем (Arnhem), Холандија, од 27. априла 1999. г. (<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990427n1.html>); одлука Врховног суда Аустрије од 13. априла 2000. г. (<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000413a3.html>).

ством состояния товара, т.е. подтверждает, что его свойства соответствуют национальным стандартам. Если выясняется, что предмет/товар имеет материальных недостатков, продавец несет ответственность перед покупателем в соответствии с условиями, предусмотренными законом. Имея в виду, что Российская Федерация ратифицировала Венскую конвенцию о договорах международной купли-продажи товаров, специальные правила ответственности продавца за материальные недостатки, предусмотренные настоящей конвенцией, применяются к контрактам в ее режиме.

Ключевые слова: Россия, договор купли-продажи товара, материальный недостаток, ответственность продавца, сертификат ГОСТ, средства правовой защиты покупателя.

Katarina Jovičić, Ph.D.

Research Fellow, Institute of Comparative Law, Belgrade

SELLER'S LIABILITY FOR MATERIAL DEFECTS

Summary

The subject of this paper is to review the legal regime for seller's liability for material defects on sold thing/goods. The main obligation of the seller in contract of sale is to hand over the thing/goods to the buyer and to guarantee that their quality corresponds to what was agreed in contract. When the contracting parties have not agreed about that question than it will be settled in according to the rules of Civil Code. For evaluation of this issue it is, also, often necessary to provide the quality certificate for the subject of the sales contract because special, imperative regulations requires such certificate for many things/goods as a condition to put them in circulation on the Russian market. In this regard it is stressed out on the necessity for implementing appropriate procedures of checking the quality of goods and obtaining the GOST certificate as a proof of quality of the goods and as confirmation that condition of the goods are in accordance with prescribed and binding standards. If the subject of the sale contract have material defects then the seller is responsible for that to the buyer, under the conditions provided for by law. Having in mind that the Russian Federation is a signatory to the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods, the seller's liability for material defects has to be considered under the rules of that Convention when the contract is under its regime.

Keywords: Russia, contract of sale of goods, material defect, the seller's liability, GOST certification, the legal remedies of the buyer.